

te zien. 's Morgens had ze zich tegen den wand van de stopflesch vastgezet. De krekels waren heelemaal uitgezogen. Alleen 't *Chitine*-omhulsel was nog te zien. De laatste krekels waren nu ook dood. Met het vergrootglas kon ik ook weer een made zien, die zich als de eerste, den volgenden morgen tegen den wand had vastgezet. Op welke manier ze zich vastzetten kon ik niet ontdekken. De verdere lotgevallen van de made hoop ik een volgende maal te vertellen.

Van 't volwassen insect dat ik zag voorloopig nog dit, 't heeft vier vliezige vleugels en een dunne taille, misschien is het een *graafwesp*.

F. H. KROET.

(Wordt vervolgd).

TROPIESE GROTEN.

In aflevering 9 van dit tijdschrift staat een schrijven van den heer M. BEQUAERT te Brugge afgedrukt, waarin deze inlichtingen en materiaal vraagt uit grotten van Java. In dit schrijven laat de heer BEQUAERT doorschemeren, dat nog ongeveer niets over tropiese grotten bekend is, en dit is toch niet geheel waar. Juist in de laatste jaren zijn verschillende artikelen verschenen over het dieren- en speciaal het insectenleven in de grotten van Java. Het materiaal werd door den heer ED. JACOBSON in verschillende plaatsen bijeen gebracht en men heeft den heer JACOBSON slechts eens aan 't werk gezien te hebben om te weten, dat waar hij verzameld heeft, het gebeurt, zoals ik het nooit een ander heb zien doen. Dit materiaal is naar het Leidse museum gezonden en door verschillende onderzoekers bewerkt. Hijzelf schreef er indertijd een interessant overzicht van, dat meen ik, in het *Tijdschrift voor Entomologie* verschenen is. Pas onlangs heb ik een door den heer JACOBSON beschreven grotten bezocht en het interessante leven der grot-insecten van dichtbij kunnen gadeslaan alles was precies zo, als beschreven was. Het aantal soorten insecten is echter niet zo buitengewoon groot, wel op enkele plaatsen het aantal individuen van een soort.

Ik zou daarom niet het onderzoek van deze grotten willen afraden, maar wel het opzenden van het materiaal naar den heer BEQUAERT. Niet omdat ik iets heb tegen het zenden van het materiaal aan buitenlanders, maar omdat men nu alle kans heeft, dat het zelfde materiaal nog eens bewerkt wordt en zo onnoodig nieuwe namen worden gegeven aan dieren, die reeds beschreven zijn. De heer BEQUAERT kan zooals hij zelf opmerkt toch niet alle insecten-orden bewerken en moet het dan weer aan andere opzenden. Men doet beter zich of tot den heer ED. JACOBSON te wenden, die op dit oogenblik in het gebergte achter Padang rondzwerft, of het direct naar het Leidse museum te zenden.

Tevens maak ik van de gelegenheid gebruik nog iets te zeggen over het zenden van materiaal, naar personen in Europa. Men kan niet te voorzichtig daarmee zijn. Velen verzamelen slechts insecten op dezelfde manier, waarop ook postzegels verzameld worden en men hoort later niets meer daarvan, krijgt op brieven geen antwoord. Vooral als zo van allerlei insecten gevraagd worden, moet men oppassen. Vraagt iemand dieren van een bepaalde groep, dan heeft men meer kans een ernstig werker voor zich te hebben.

Aan een naamgenoot van den heer BEQUAERT, ook te Brugge, zond ik indertijd, zeer interessante wespen uit gallen gekweekt. Ik was toen pas hier, en heb er nu groten

spijt van, want nooit of te nimmer heb ik er verder iets van vernomen. Dat is nu al 5 jaren geleden.

Later kreeg ik toen de aanvraag voor die insecten van een specialiteit van die groep, maar ik heb ze nooit meer kunnen krijgen.

Moge deze ondervinding ook een waarschuwing voor anderen zijn.

W. D. v. L.

EXCURSIE NAAR EEN TROPISCH BOSCH.

Het aantal echte tropische bosschen, waar de oorspronkelijke vegetatie nog grootendeels ongestoord bleef, dat aantal dier oerbosschen is op Java sterk verminderd en in het laagland zeer klein geworden. Het is hoofdzakelijk de cultuur geweest, Europeesche zoowel als Inlandsche, die daar de bosschen deed afnemen en het is aan bijzondere oorzaken te wijten, dat er nog eenige zijn overgebleven. In het heuvelland en de hoogere bergstreken bleven er meer gespaard. De botanicus, die iets van het Javaansche bosch wil zien, komt dan ook meestal in de bergbosschen te recht, terwijl de bosschen van het laagland, behalve de bekende mangrove, niet in aanmerking komen. Toch heeft het laagland nog hier en daar een plekje, waar de mensch de oervegetatie niet geheel verstoord heeft. Zoo ligt er te Depok een bosch, dat voor een deel gespaard bleef, doordat een „Edeleer” in 1714 bij testament bepaalde, dat zijn gelukkige erven, zijn vroegere lijfeigenen, het land Depok kregen „ten eeuwigden dage in gemeen bezit en gebrueck, zonder dat ze te samen, ofte iemand van haer in 't besonder het gemeene land zullen mogen verkoopen, vervreemden, verpanden of cedeeren”.

Naar dat bosch wilde de afdeeling Batavia van onze vereeniging eens een excursie maken en om die zoo vruchtbaar mogelijk te doen zijn, wilde ik toen in de *Tropische natuur* een weinig uitvoerig bespreken, wat zoo'n bosch ons van botanie en vooral van algemeene botanie kan leeren. Alvorens wil ik echter nog even een en ander over planten en plantenleven in herinnering brengen om met dat apperceptie-materiaal gewapend het bosch zelf te bespreken. Door verschillende omstandigheden is die excursie uitgesteld, doch in weerwil daarvan wil de redactie deze voorbereiding toch plaatsen,

Ofschoon *de grond* in zijn natuurkundige toestand zoowel als in zijn scheikundige samenstelling een machtige factor kan zijn bij de bepaling van den aard en het wezen van de begroeiing, is hij bij een bestudeering van het bosch te Depok van zeer ondergeschikt belang en kunnen we hem hier buiten bespreking laten. Belangrijker zijn de twee andere factoren *de ligging* en *het klimaat*, waarbij dan twee andere als nauw aansluitend bij de beide eersten n.l. *het water* en *het licht* komen. Bovendien komen deze beide laatsten nog in bijzondere bespreking als we het over boschvegetatie zullen hebben.

De ligging. Als liggende op eenige graden ten zuiden van den evenaar is het boscje te Depok tropisch d. w. z., het groeit onder een zon, die het geheele jaar door met weinig verschil in stand onder een zeer grooten hoek dagelijks twaalf uren lang zijn vegetatie beschijnt. Tweemaal in het jaar — in Februari en October — komt de zon er, telkens om twaalf uur, recht boven, terwijl gedurende de maanden Mei, Juni, Juli en een gedeelte van Augustus de lagere standen worden ingenomen: op 21 Juni de laagste n.l. 60°. Depok ligt als een groot deel van de archipel in het gebied met een normale tropische regentijd en